

ТОШКЕНТ ҲАҚИКАТИ

ШАНБА

СОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ
ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН
ЧИҚА БОШЛАГАН

+ № 45 (9541).

• 1989 йил 4 март •

Баҳоси 5 тийин.

СОЦИАЛ МУАММОЛАРГА ЭЪТИБОР БЕРАЙЛИК

Ўзбекистонга келган мамлакат касба союзларидан СССР халқ депутатлигига номзод, ВЦСПС раиси С. А. Шалаев 1 март куни Наманган область касбаба союз активлари билан учрашди.

Учрашувда қайта куриши ишига касбаба союзларининг қўшадиган ҳиссасига, айниқса, социал соҳаларда қайта куришни жадаллаштириш вазифаларига катта эътибор берилди.

С. А. Шалаев ўз нутқида одамларга гамхўрликни кучайтириш касбаба союзларининг асосий иши эканлигини таъкидлади. Одамларга гамхўрликни кучайтириш деганда меҳнатни ташкил этиш ва унга ҳақ тўлашни яхшилаш, ишлаб чиқаришнинг барча соҳаларида ижара пудратини кенг жорий этиш, меҳнаткашларнинг дам олиши учун ҳамма ерда кўнгилдагидек шарт-шароит яратишни тушуниш керак.

— Бу йўналишда ҳали кўп ишлар қилиш керак,— деди СССР халқ депутатлигига номзод.— Мамлакатимизда 15 миллион киши ноқулай шароитларда ишлайди. Бу муаммо, гарчи бошқа регионлардагидек ўткир бўлмаса-да, Наманган областида ҳам бор.

Шундан сўнг ВЦСПС раиси касбаба союзларининг меҳнаткаш хотин-қизларга эътибор бериш ва уларга гамхўрликни кучайтириш борасидаги вазифалари устида батафсил тўхтади. У меҳнаткашларни нормал уй-жой шароитлари билан таъминлаш энг муҳим, ўткир муаммолардан бири эканлиги ҳақида гапирди.

С. А. Шалаев сайловчилар, касбаба союз фаолларининг саволларига батафсил жавоб қайтарди.

Учрашувда Наманган область партия комитетининг биринчи секретари Б. А. Алламуродов нутқ сўзлади.

СССР халқ депутатлигига номзод, ВЦСПС раиси С. А. Шалаев 2 март куни Ўзбекистон пойтахти билан танишди.

У «Москва» туристик комплекси, «Буревестник» спорт комплекси, В. С. Митрофанов номи сув спорти саройига борди, СССР халқлари дўстлиги кўчасидаги кўп қаватли янги меҳмонхона курилишида бўлди.

С. А. Шалаев «Таштекстиль-маш» заводи меҳнаткашлари билан учрашди. Тўқимачилик ва энгил саноат учун янги замонавий машиналар тайёрланадиган механика ва йиғув цехларида ишчилар билан суҳбатлар бўлди.

ВЦСПС раисига Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Ш. З. Камолхўжаев, Узсовпроф раиси Ҳ. А. Алимова ҳамроҳлик қилдилар.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ НАВБАТДАН ТАШҚАРИ УНИНЧИ СЕССИЯСИНИНГ ОЧИЛИШИ Тўғрисида

Уч Биринчи қақриқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг навбатдан ташқари унинчи сессияси 1989 йил 6 март куни эрталаб соат 10 да Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг мажлислар залида очилади.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутатлари 5 март куни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми биносида соат 10 дан 19 га қадар ва 6 мартда — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети мажлислар залининг фойесида эрталаб соат 8 дан 30 минут ўтгандан бошлаб рўйхатга олинди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ОҚСОҚОЛЛАР КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ Тўғрисида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Оқсоқоллар кенгашининг мажлиси Ўзбекистон Компартиясининг мажлислар залида 6 март куни соат 9 дан 30 минут ўтгандан бошлади.

ВХР ҳукумати раисининг визити

КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг тақлифига биноан, ВСИП Марказий Комитети Сийсий бюросининг аъзоси, ВХР Министрлар Советининг Раиси Миклош Немет 2 март куни амалий визит билан Москвага келди.

Аэродромда уни КПСС Марказий Комитети Сийсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рюжков, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

(ТАСС).

ТОМОШАБИНЛАРГА ҲИСОБОТ

ТОМОШАБИНЛАР Ўзбек Давлат «Еш гвардия» драма театрининг етакчи актёрларидан Едгор Саъдиевнинг ижодини катта қизиқиш билан кузатиб боришади. Айниқса унинг қатор саҳна асарларида, кино ва видеофильмларда яратган жози-

бали образлари хотирамиздан мустаҳкам ўрин олган.

Яқинда театрда Едгор Саъдиевнинг ижодий кечаси бўлиб ўтди. Сўзга чиққан актёрнинг ҳамкасблари ва санъат ихломандлари унинг ижодий ютуқлари ва инсоний фазилатлари хусусида ҳаяжон би-

лан гапирдилар, санъаткорнинг келгуси ишларида ютуқлар тиладилар. Суратларда: Едгор Саъдиевнинг ижодий кечасидан лавҳалар.

А. Рисқиев фотолари.

(ЎзТАГ).

Ишчи назорати доимий ва тасвирчан бўлсин

Сергели район райпиш-четорига қарашли 2-магазин. Ноинсофликни қаранг: 576 килограмм сир, 374 дона «Сайра» консерваси, 865 банка қуюлтирилган сут, 40 шиша «Русская» араги, 1120 банка болалар учун гўшти лоре, худлас, 4 минг сўмликдан кўп камчил озиқ-овқатларни беркитиб қўйишган экан...

Ана, холос, магазинга кирсангиз ҳеч нарса йўқ

НАФСИ БУЗУҚЛАР

дай, бироқ пештахта ортида қанча-қанча моллар «эгасини» пойлаб ётибди. Ишчи назорати аъзолари, жамоат ташкилотлари вакиллари магазин ходимларининг хатти-ҳаракатларини ҳам эринмай кузатдилар. Сотувчи Ориф Тагиевнинг ноқўя қилмиши бир зумда аниқ бўлди-қолди. У ярим килограмм харид қилинган колбасадан 80 граммини уриб қолди.

Бундай қўли эгри, нафси бузуқлар «Таштекстиль-швейторг»га қарашли «Скоп-ле» магазинида ҳам топилди. Матълумки «Скоп-ле» магазинига биргина ҳамшаҳарларимиз эмас, балки шахримиз меҳмонлари ҳам яхши ният билан кирадилар. Аммо, магазинга қачон кирманг бир хил турдаги кийимларнинг осиб қўйилганлигини гувоҳи бўласиз. Касса аппаратлари ва касса журналлари тартибсиз, шу йилнинг 3 февралидан буён ҳеч нарса қайд этилмаган.

Сотувчи Э. Пўлдошевнинг иш ўрни текширилганда эркаклар пойабзалидан бир жуфти топилди. Унинг асл баҳоси 65 сўм, аммо бу пойабзалга нархи қўйилмаган.

Шундан сўнг группа магазин омборига йўл олди. У ердан Руминияда ишлаб чиқарилган 20 жуфт аёллар туфлиси чиқди.

Тайёр кийимлар бўлимида пештахта тагидан Югославияда ишлаб чиқарилган 170 сўмлик эркаклар плащчи, 280 сўмлик — 10 дона аёллар ич қўйлагичи чиқди.

Трикотаж бўлимида касса аппарат тагидан Югославияда ишлаб чиқарилган бир жуфт эркаклар оёқ кийими топилди. Шунингдек, бу ерда ҳам 24033 сўмлик чет элда ишлаб чи-

қарилган аёллар ич кийими сотилган, аммо магазин белгиси қўйилмаган. Омборда эса яна 121 минг 800 сўмлик белги қўйилмаган моллар борлиги аниқланди.

Хиндистонда ишлаб чиқарилган, юз метрга яқин материал ҳам омборга беркитиб қўйилган экан.

«Узобувторг» базасида яна ҳам ажабланарли воқеаларнинг гувоҳи бўлдик. 1988 йилнинг сентябрь ойида 240285 сўмлик чет элда ишлаб чиқарилган пойабзал олинган. Унинг

26200 сўмлиги Министрлар Советининг махсус базасига берилган. Қолгани чанг босиб ётибди. Шу ҳам инсофданми?!

Ўзбекистон ССР Савдо министрлигининг 1988 йил 29 августдаги рухсат хати билан август—декабрь ойларида «Узторгожеда» базаси 1 миллион 718 минг 985 сўмлик чет элда ишлаб чиқарилган кийим-бошлар қабул қилиб олган. Шундан 166 минг 337 сўмлиги Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг махсус базасига ва қисман Марказий университетга берилган. Қолган қисми эса ҳали базадан Магазинларда эса кўнгил тўлиб оладиган товар йўқ.

Минск ва Гомель шаҳрида ишлаб чиқарилган 88 минг 835 сўмлик гул қоғозлар 9 январдан 27 январга қадар «Хозторг» базасида қабул

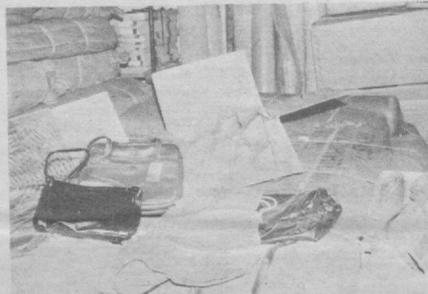
қилинган. Бу молларнинг атиги 3960 сўмлиги Тошкент шаҳридаги 2 та уй-рўзгор буюмлари магазинига, ишчи таъминоти бошқармалари ва бўлимлари магазинларига ҳамда бошқа истеъмолчиларга берилган. Бу ерда ҳам сархил моллар базада «тузлаб» қўйилган. Бундай кўнгилсиз воқеаларни бошқа база ва магазинларда ҳам учратдик. Чамаси савдо министрлиги, унга қарашли юқори ташкилотлар халқ манфаатини кўзлаб иш тутмаётганлиги нафси ҳаққалаган эгри қўллар, ҳаром бойликка ружу қилган ноинсофларга йўл очиб қўймоқдалар. Юқоридаги факт ва рақамлар шундан далолат бермоқда.

В. ТОРБИН,
халқ депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети ички ишлар бошқармаси бўлими бошлиғи, милиция майори.

М. САЙФУДИНОВ,
Узсовпроф ишчи назорати инспекцияси раисининг ўринбосари.
Г. МАМБЕТОВА,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус муҳбири.

Ушбу суратларда «Узторгожеда», «Узобувторг» ва «Узопталантерез» базаларида савдо юзини кўрмай ётган моллар тасвирланган.

Ю. Цибаев фотолари.

• БАОБРҮ ФИКР •

Литва ССР Олий Совети давлат тили, байроғи ва гимни тўғрисидаги қонуни ақтарини қабул қилди. Бунга нима сабаб бўлганлиги тўғрисида республика Олий Совети Президиумининг секретари Йонас Гурециас гапириб берди.

— Литва тилига давлат статуси бериш тўғрисида қарор қабул қилиш керакми?! Ахир республика аҳолисининг 80 процентини ташкил қилувчи литвалеклар мактабда ҳам, университетда ҳам ўз она тилида ўқиш имкониятига эгалар-ку. Литвашунослик халқаро илмий марказлари, ишлаб турилти, нашриётлар бадий ва илмий китобларни, вақтли матбуот нашрларини кўп нусхада босиб чиқармоқдалар...

— Ҳақиқатда, литва маданияти, шу жумладан тили ҳам, литвашунослик фани ҳам мунтазам ривожланмоқда. Энг эски ҳинд-европа тилларидан бири бўлган литва тили нафақат совет олий ўқув юрталарида, балки, шунингдек бошқа мамлакатларнинг олий ўқув юрталарида ҳам ўрганилади.

Шунга қарамай халқ хўжалигини ва мамлакат фанини бошқариш марказлашуви шароитида литва тилини ишлатиш кўлами бизнинг республикамизда аста-секин торайиб бормоқда. Унинг луғати ва грамматик тузилиши анчайин емирлидир. Вақланки она тили — ҳар бир миллатнинг асосий белгиси, унинг энг буюк миллий дурдонаси ҳисобланади.

XIX Бутунитифок партия конференцияси резолюциясида «Давлат турмуши, ижтимоий ва маданий ҳаётнинг турли соҳаларида миллий тилларнинг актив ишлатилиши тўғрисида кўпроқ гомхўрлик қилинсин»

деб айтилган эди. Депутатлар давлат тили тўғрисида қонуни қабул қилиб, конференция қарори изидан бордилар.

— Литва аҳолисининг бешдан бир қисми бошқа миллатларнинг вакиллари. Бу қонуни уларнинг ҳуқуқларини камситмайди!»

ЛИТВА: МИЛЛИЙ РАМЗЛАРГА ҚАЙТИШ

— Асло камситмайди. Чунки республика Конституциясига киритилган қўшимчада шундай деб аниқ эътибор қўйилган: «Литва ССР литва тилини давлат ва жамоат органлари фаолиятида, халқ маорифи, маданият, фан ишлаб чиқариш соҳаларида, бошқа муассасалар, корхоналар ва ташкилотларда ишлатилишини тўғрилайди... Литва ССРда ишлатиладиган бошқа тилларни ривожлантириш учун, рус тилини эгаллаш учун ва ундан СССР халқларининг миллатлараро муносабатлари востисига сифатида ишлатилиши учун шароитлар яратилади».

Масалан, айтилик, рус ёки поляк тилларидаги мактабларни ҳеч ким қисқартирмоқчи эмас. Бунинг аксича, республи-

када бошқа миллий маданиятларни ривожлантириш шароити яхшиланади, литва тилини ўрганиши хоҳлаганлар учун ҳам қулай имкониятлар яратиб берилади.

— Давлат рамзларини ўзгартириш сабаблари нимада?

— Совет жамиятидаги қайта куриш ҳар бир халқнинг тарихига, маънавий маданият, санъатини ривожлантиришга қизиқишини оширди. Ижтимоий ақтвилкининг ўсиши билан бирга миллий рамзларга, аънавий

халқ байрамларига бўлган қизиқиш ҳам кучаймоқда. Улар ноҳақ унутиб ноборилган эди. Бундай байрамларга бизнинг Литвада Аналар кун, Йонинес (Иван Купала байрамига ўхшаш), Мархумларни хотириш кун ва бошқалар кирди. Эндиликда улар қайта тикланмоқда.

— Нима сабабдан айни сарик-яшил-қизил байроқ, Витис герби, «Миллий кўшиқ» миллий рамзлар бўлиб қолди?

— Литва давлатининг турли тарихий босқичларида герб ва байроқларда оқ ва қизил ранглар устуниги бор эди. Халқ санъатида, айниқса, байрам ленталарида сарик, яшил ва қизил ранг ҳукмдорлик қиларди. Бу уч ранг 1940 йил Литва

ССР Давлат герби (байроғи эмас) асосига олинди. Шунинг учун жамоат ташкилотлари, меҳнат коллективлари ва алоҳида граждандларнинг фикрини ҳисобга олиб, сарик-яшил-қизил байроқ давлат байроғи деб эълон қилинди. Витис герби (қизил фонда оқ от минган пахлавон) тасвири, қадимги Литваининг бошқа герблари ва рамзларини ҳам тарихан шакланган миллий рамзлар деб ҳисоблаш лозим. Улар орасида «Миллий кўшиқ» муҳим роль ўйнайди. Уни ёзувчи Винцас Кудирка (1858—1893) ёзган. Республика Олий Советининг сессияси бу кўшиқни Литва ССР Давлат гимни деб эълон қилди.

— Бу рамзлар илгари бирон-бир ҳукумат ҳужжати билан тақиқланганми?

— Ҳеч қандай расмий тақиқ бўлмаган. «Миллий кўшиқ» 1950 йилгача республика давлат гимни сифатида ижро этиб келинган. Бироқ Сталин шахсига сизини йилларида ва итотгайлик даврида юқорида эслатиб ўтилган ҳамма миллий рамзлар расмий қарорлар эълон қилинмасдан қонундан ташқари ҳолда бўлиб қолдилар, гарчи улар энциклопедияларда эслатилиб, айрим архитектура ёдгорликларида сақланиб келинган бўлса ҳам. Энди бу рамзлар бутун Литва бўйлаб қайта тикланди. Маънавий баркамолликка, меҳнатга, нурга, Ватанга муҳаббат ва бирликка чорловчи «Миллий кўшиқ» ҳар кун республика радиоси орқали янграмоқда.

Витаутас МИКУЛИЧУС,
АПН муҳбири.

СССР ИЧКИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИ КЕНГАШИ

СССР Ички ишлар министрлиги милиция ва бошқа бўлимларининг фаолияти тўғрисидаги бирорта ҳам муҳим низоом бундан буён жамоатчилик кенгашининг розилисиз қабул қилинмайди. Министрликда биринчи марта ташкил этилган ана шу муътабар маслаҳатчи орган 111 кишидан иборат бўлади. Улар орасида иттифоқдош ва автоном республикаларнинг ички ишлар министрлари, бир қанча ўлка, область, район ва шаҳар бошқармалари ҳамда бўлимларининг раҳбарлари, шунингдек ички ишлар органлари барча хизматларининг офицерлари ва оддий ходимлари бор. Кенгашга олимлар, ёзувчилар, журналистлар ҳам аъзодирлар.

Кенгашининг биринчи мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисда муҳим ҳужжатлар — социалистик ҳуқуқий давлатни шакллантириш шароитида ички ишлар органларини қайта куриш ва улар фаолиятини норматив тартибга солишни тақомиллаштириш концепцияси, Совет милициясининг ҳуқуқлари ва бурчлари тўғрисидаги Қонуни, СССР Ички ишлар министрлиги тўғрисидаги Низом лойиҳалари муҳокама қилинди.

[ТАСС муҳбири].

• ПОЙТАХТИМИЗ «ҚИЗИЛ КИТОБИ» РЎЙХАТИГА •

Оқтепаларни пойтахти- мизнинг ўтмиши битил- ган ва, албатта, ўрганили- ши, ўқилиши керак бўлган бебаҳо китоб, деб билиши- миз лозим. Уларни авайлаб- асраш, тадқиқ этиш шу куннинг вазифасидир. Аф- суски бунга эриша олма- ямиз.

Кўҳна ёдгорликлардан би- ри — Юнусобод Оқтепаси- га турли асрларда бўлган жоҳилона муносабат мада- ний мерос умрига анча- гина завол етказди. Асри- миз бошларидаёқ олиб би- рилган пала-партиш қазин- малар қолдиқларини кўр- ган, бугунги кунда илмий- тадқиқот олиб бораётган олимлар ёдгорлик чеккан азият ва ҳўрликларнинг поё- ни бўлмаганлигини таъ- кидлашмоқда. Оқтепада ростмана илмий изланиш- лар асосан қирқинчи йил- лардан бошланди. Бу тад- қиқотлар туфайли унинг Ўрта Осиёдагина эмас, бал- ки кишилик жамятининг маданий меросида катта аҳамият касб этиши маъ- лум бўлди. Фан бу соҳада бой маълумотлар тўплади.

Эрамининг учинчи, бе- шинчи асрларида Чоч воҳа- сида ташкил топган Бинкент шаҳри атрофидаги аҳоли деҳқончилик билан машғул бўлган. Унга ўша даврда шимол томондан кўчманчи- лар тез-тез ҳужум қилиб турганлар. Бинкентликлар ана шу ҳужумлардан ҳимоя қилувчи истеҳком сифати- да баланд қўрғон — қалъ- ани бунёд этганлар.

Илмий фаразларга кўра Юнусобод Оқтепаси атро- фидаги ҳаёт қуйидагича ман- зарада шаклланган. Иқлим- нинг мўътадиллиги туфай- ли қалъа атрофларида деҳқончилик яхши ривож- ланган. Мевали боғлар ва экинзорларнинг кўпайиши ҳамда бир қанча мулкдор ер эгаларининг пайдо бўлиши ана шу қалъанинг мавқеи- ни ошириб борган. Олтинчи асрлар ўргаларига келиб, Оқтепа чор-атрофи майдон- ларини ҳоким идора этган. Ўзинча бу ер бир вилоят бў- либ қолган. Вилоятнинг ма- даний ана шу қалъа бажар- гани. Бора-бора Оқтепа ҳа- робалари ўрнида қаср қад кўтарган. Ислому истилола- ри даврида меъморий жи- ҳатдан анча мукаммал бўл- ган қасрнинг аҳамияти янада ортиб кетган. Кей- инги йиллардаги тадқи- қотлар Оқтепа ҳақидаги илмлар доирасини кенгай- тирди. Унда хунармандчи- лик устахоналари ва бозор- лар мунтазам ишлаб тур- ган. Қасрдаги ибодатхона эса диний маросимлар ўт- қазиладиган қароргоҳга ай- ланган.

Асрлар давомида гул- лаб-яшнаган бу вилоят араблар истилоси пайтида

вайроналикка юз тутди. Аммо ёдгорлик ҳозирги қиёфасининг ўзи ҳам Оқ- тепа улурворлигидан ҳа- мон далолат бериб туриб- ди. Қасрнинг азалий ман- зарасини идрок этиш ту- файли бу ерда сув тўлди- рилган зовурлар бўлган- лиги аниқланди. Қаср ба- ланд тепалик устига жуда лойи пишилган катта- катта хом гиштлардан — паҳса қалинлигида қурил- ган бўлиб, бир неча қисм- лардан ташкил топган. Уй- жой бинолари, молхоналар,

отлар қамал ҳолатда ҳам узок вақт жон сақлаш му- мкинлигини кўрсатиб туриб- ди.

Шу кунгача амалга оши- рилган археологик қазин- малар натижасида Кўш- нинг тўқсон фоиз қисми, Сарофининг ўттиз фоизи, дарвозахона ва пасти қаср- нинг чорак қисми очиб бў- линган. Афсуски уларнинг ҳозирги ҳолати жуда ачи- нарли. Қайта тиклаш ишла- ри ўз вақтида амалга оши- рилмаганлиги туфайли қов- лаб очилган жойларнинг

археологик ёдгорлик ҳисоб- ланган ва Оқтепанинг асо- сий бўлақларини ташкил этган кўпгина қўрғонлар умуман йўқ қилиб юбо- рилди.

Ёдгорлик атрофларини баъзи мутасаддилар ша- ҳар ахлатхонасига айланти- риб қўйдилар. Ахлат уюм- ларининг баландлиги ҳо- зирги кунда Оқтепанинг ба- ландлигидан қолишмайди. Қаерга қараманг, ташла- диқ темир бетонлару, ас- фальт бўлақларининг уюм- лари қалашиб ётганини кў-

да боғу-роғлар яратиш учун ҳар томонлама қудай жой десак хато қилмаган бўла- миз. Қолаверса, археоло- гик қазинмалар вақтида у ердан бешинчи — еттинчи асрларда ўстирилган мевали ва манзарали дарахтлар- ни ҳамда экин-тикинларнинг уруғларининг топилиши фикримизни тўла-тўқис қув- ватлайди.

1988 йил ўргаларида бир группа мутахассислар та- шаббус кўрсатиб, Оқтепа атрофини ободонлаштириш ва қасрни таъмирлаш иш- ларига бош қўшмоқчи экан- ликларини билдириб, Тош- кент шаҳар ижроия коми- тетига мурожаат билан чиққан эдилар. Яқинда шу масала ижобий ҳал қилинди. 1988 йилнинг 16 декабрида Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия коми- тетига, ташаббускор груп- па кўтарган, Оқтепа қасри- ни таъмирлаш, қуриқлаш зонаси чораларини тасдиқ- лаш ва бу ерда миллий анъаналар асосида боғ-роғ- лар яратиб, ободонлашти- риш тўғрисида қарор қа- бул қилди. Шу қарор асо- сида маданият министри- лиги қошидаги ёдгорлик- ларни сақлаш илмий иш- лаб чиқариш бош бошқар- маси томонидан Оқтепа қас- рида олиб борилиши ке- рак бўлган таъмирлаш иш- лари учун тегишли миқдор- да маблағ ажратилиш назар- да тутилмоқда. Қуриқлаш зонасида олиб бориладиган барча ободончилик ишлари- га шаҳар ободончилик бош- қармаси билан бир қатор- да ёдгорликлар сақлаш жа- миятининг Тошкент шаҳар Совети ҳам мутасадди таш- килот этиб тайинланди.

Шаҳар ижроими қаро- рида назарда тутилган Юнус- обод Оқтепаси устида олиб бориладиган барча ишлар- ни кооператив асосида ба- жарилиши назарда тутил- ган. Шу муносабат билан боғ-роғлар ташкил этишдек хайрли ишда иштирок этиш истиғини билдирган деҳқон- лар, боғбонлар ва мутахас- сисларнинг ёрдамларига зарурат жуда каттадир. Қасрда таъмирлаш ишлар- ини амалга ошириш учун ҳам халқ усталари — до- вольсонлар, паҳсачилар, меъ- мор ва қурувчилар керак.

Бу ўрнида шунини таъкид- лаб ўтиш керакки, ташаб- бус мутасадди ташкилот- лар томонидан қўллаб- қувватланмаса қуриқлаш зонаси муҳофазасига эъти- бор берилмаса, қарор қо- рғозда қолиб кетиши му- мкин.

Юнусобод Оқтепаси кўҳ- на ёдгорлик сифатида Тош- кентнинг «Қизил китоби»дан биринчи навбатда жой оли- ши керак.

Қ. ЮСУПОВ,
архитектор.

отхоналардан иборат би- ринчи қисми пасти қалъа- да жойлашган. Қасрга ки- риб дарвозаси ҳам пасти қалъададир. Душманни чал- гитиш мақсадида дарвоза- хонада бир неча сохта эшиклар ўрнатилган бўл- ган. Қасрнинг иккинчи юқори қисми кўшк. У чор қирра асосида қалин ва ба- ланд паҳса деворлар билан ўралган. Истеҳком девор- ларининг бурчакларида ва кираверишида мустаҳкам миноралар — буржлар қад кўтариб турарди. Қўшқда зардуштийлар ибодатхона- си — оташхона, омборхо- на, новвойхона, ошхона ва ичимлик сув қудуғи қол- диқлари топилган. Унинг бурчагида баланд қилиб қу- рилган ҳокимнинг саройи — кўп қаватли бино бўлган эди. Қасрдаги барча иш-

ҳаммасида мисли кўрилма- ган емирилишлар юз бе- раётгани кўриниб турибди. Шунини унутмаслигимиз ке- ракки, Оқтепада қайта тик- лаш ишлари олиб бориладиган «тежаб қолинган» бугунги сўмлар эртанги кундаги ма- даний меросни сақлашдек маънавий бурчимизни ба- жаршишимиз жараёнидаги ҳаржларни ўн қарра, юз қарра ошириб юборарди.

Оқтепанинг қуриқлаш зо- насини лойиҳаси 1983 йилда Ўзбекистон маданий ёдгор- ликларини таъмирлаш ил- мий текшириш институти мутахассислари томонидан тайёрланган ва Тошкентнинг 2000 йиллик тантаналари арафасида шаҳар ижроки- мига топширилган эди. Афсуски лойиҳани тасдиқ- лаш олти йиллик муддатга кечикиб кетди. Натижада

расиз, ёдгорликка бу ҳўр- матсизлик ҳам етмаган- дек, яна Оқтепанинг ёғи- насидан ҳар хил корхона- лар қурилишига жой ажра- тиш мўлжалланаётганлиги кишини ҳайратга солади. Вақтида олди олинмаса Оқ- тепа техник хизмат стан- циялари, гаражлар, завод- лар, кераксиз йўллар ва бошқа корхоналар исканжа- сида қолиб кетади.

Ўрта Осиё халқлари, жум- ладан ўзбек халқи тарихида боғу-роғлар яратишини санъат даражасига кўтарди. Шоирлар ғазал ва дostonларда битган боғи-эрамлар юртимизда машҳур эди. Аф- суски пойтахтимизда мил- лий услубда яратилган ис- тиҳоят боғлари йўқ, ҳи- соб. Оқтепа атрофлари эса, миллий анъаналар замири-

• ПОЙТАХТИМИЗ «ҚИЗИЛ КИТОБИ» РЎЙХАТИГА •

«БЮРОКРАТИЗМ—ҚАЙТА ҚУРИШ ДУШМАНИ»

14 декабрь, 1988 йил

БЎСТОНЛИҚ район пар- тия комитети секретари Қ.

Каримбердиевдан олинган жавобда юқоридagi сарлав-

ҳа остида берилган мақо- лада келтирилган фактлар ўрнида эканлиги айтади. Мақола район партия коми- тетининг 1989 йил 26 ян- варда бўлиб ўтган бюро йи- гилишида муҳокама этил- ган. Ушбу мақола кўриб чиқишида район партия коми- тетини, район ижроия ко- митетини ва Ғазалкент шаҳар

ижроия комитетларига ча- қиртириш учун берилди- ган телефотограммаларнинг сонини камайтириш, бунинг ўрнига масалаларни ҳал қилиш ва уларга амалий ёрдам бериш учун жойларга чиқинини кўпроқ ташкил этишга эътибор қаратилди. Район партия комитети масъ- ул ходимларининг янгича иш услублари ишлаб чиқил-

моқдаки, унда кўпроқ таш- килотларга чиқиш, этилган муаммоларни жойида ҳал этиш, бунинг учун ҳафта- сига икки марта бошланғич партия ташкилотларида бў- лишлари кўзда тутилмоқ- да. Бундан ташқари ортқча йиғилишлар, телефотограм- ма орқали чақир-чақирларни камайитиришнинг амалий чо- ралари қурилмоқда.

Экология муаммолари

ЧИҚИНДИ ЭДИ, ХОМ АШЁ БЎЛДИ

ЦЕМЕНТНИ қурилиш нони деб бейқиз айтишмайди. Унга бўлган эътибор йилдан-йилга ортиб бормоқда. Бу муҳим қурилиш материалнинг етишти-маслиги оқибатида кўпгина объектларни вақтида ва сифатли қуриш ишларида қийинчиликлар вужудга келмоқда. Шунинг учун ҳам бинокорлар ва мутахассислар цемент ишлаб чиқаришни кўпайтириш имкони-ни берадиган, айниқса, уни турли тил марказида бетонлар ва қоршамелар тайёрлаш учун серфланедаган миқдорини ка-майтардиган йўллари қидир-моқдалар.

Республика қурилиш ком-плексининг инженерлик хиз-матлари шу мақсадда қандай ишларни олиб бормоқда? Биз Ўзбекистон ССР Давлат қури-лиш комитетининг «Узортгес-строй» трести марказий лабо-раторияси бошлиғи Михаил Воловикдан шу ҳақда гапириб беришни илтимос қилдик.

— Бу муҳим масала. Илгори борича цементни ташаббис имкони-ни берадиган имкониятларни кеча аниқ бугун қидирлаётган кўй. Узоқ йиллардан бери тинч-май назорат олиб бориляпти. Шу тўғрисида ҳам бу муҳим қури-лиш материални ташаббис имкони-ни берадиган бир қатор тадбирлар амалга оширилди.

ЯҚИНДА япон олимла-рининг аниқлашларича, узоқ умр кўрувчилар ороли Окнавадаги ичимлик су-ми кальций кўп миқдорда мажкурд экан. Уларнинг фикрича, шу сабабли у ер-даги аҳоли орасида ин-султь билан касалланиш миқдори жуда кам. Маса-лан, 120 ёшли умр кўр-ганлардан бири яшаётган жойдаги сув тарихидаги кальций миқдори Япония бўйича ўртача кўрсаткич-га нисбатан олти марта кўп экан.

Шу жиҳатдан областни-миз тоғлари сувларидаги кальций миқдори ҳам эъти-борга молиқдир. Умуман, ичимлик сувининг таркиби мурракб ва хилма-хил. Ай-ниқса, Бўстонлиқ тоғла-ридаги булоқ ва сой сува-рининг тарихида бу мод-да кўп. Тоғларга ёққан ёғин сувининг ҳар литри-да 5—10 миллиграмм каль-ций бўлади. Бу сув ишлаб томонга оқар экан, йўли-даги тоғ жинсларини «ялаб», эритиб кальцийга тобора бойиб боради. Ер қаърига синиган ёғин сувлари эса ер ости сувларини ҳосил

қилади. Областимизни, ай-ниқса, Бўстонлиқ тоғла-рини асосан сувда секин эрувчи оҳантошлар қатла-ми ташкил қилган. Бу тоғ жинси асосан кальций, ма-гний ва калий элементлардан таркиб топган. Шунга кў-ра, оҳантошларга синги-ган ёғин сувларидан ҳосил бўлган тоғ булоқла-

рида кальций миқдори кўпроқ бўлади. Лекин, шу катта-кичик булоқлар сувидан каль-ций миқдори бир текис эмас. Чунки, ер остига синиган ёғин суви тоғ жинслари қатламларининг геологик шароитига қараб ер қаърида турли муддат «саёхат» қилади. Агар у тоғ жинслари қатламлари-ни тилиб ўтган тектоник синиқлар ёки ер ости ғор-лари бўйлаб тез ҳаракат қилиб икки-уч сутнада ер

Ваҳолаки, қиллоқ тул-роғини ялаб оқувчи Пис-ком дарёсининг суви тар-кибида бу кўрсаткич 28—28 миллиграммдир. Навбатдаги кальцийга бой булоққа мисол қилиб сув сарфи секундига 1 кубометргача етувчи маш-хур Қорабулоқни кўрсатиш мумкин. Унинг асосий оқи-

лар сувидаги кальций миқ-дори ҳам Хўжакеنتники сингарилир. Кальций миқдори сервс дарёларда камроқ бўлиб асосан 30 миллиграммга яқиндир. Бу кўрсаткич йил фаслларига қараб ўзгариб туради. Ёзда, оҳантош тоғ дараларидан оқувчи, қўл-гина сойлар асосан каль-цийга бой булоқлар суви-га тўйинади. Шунга кўра, уларнинг сувида кальций миқдори кўпаяди. Бу кўр-саткич Наволисой, Оқтош, Пўстинлиқсой, Афғонсой, Мозорсой қабиладга 50 миллиграммгача етди. Шундай қилиб, тўзал тоғ табиа-ти ҳазрати иссон ай-ни тоғга чизиқ, дам олин-ди сувларнинг сифатини яна-та ошириб иншоот этиди. Фақат, одамлар асрлар оша уларни турли балола-дан авайлаб-асраб оқило-на фойдаланишига, узоқ умр ва тўқинлик рамиз бў-либ қолаверади.

И. ОТАЖОНОВ, Гидрогеология ва инже-нерлик геологияси ис-титутининг илмий ходи-ми.

УЗОҚ УМР БАХШ ЭТУВЧИ

ой саёхат қилиб оҳан-тошлар эритиб, кальций-га тўйинган ҳолда тоғ этақлардан чиқувчи чаш-қинлар сувидаги каль-ций миқдори бир текис эмас. Чунки, ер остига синиган ёғин суви тоғ жинслари қатламларининг геологик шароитига қараб ер қаърида турли муддат «саёхат» қилади. Агар у тоғ жинслари қатламлари-ни тилиб ўтган тектоник синиқлар ёки ер ости ғор-лари бўйлаб тез ҳаракат қилиб икки-уч сутнада ер

ми сўнги йилларда сув қувурлари билан жиловла-ниб, дам олиш уйларига тортиқ қилинаётганлиги ку-вонари ҳолдир. Обираҳ-мат ғори биқинидан чи-қувчи булоқдаги кальций миқдори 60—62 милли-грамм бўлса, сулим Хўжа-ке-нт манзилгоҳидати сер-сув қайнар булоқини ун-дан 20 миллиграмм камроқ, Богустон, Бурмулла, Сияк-ляк, Хумсон, Полвонок, Кумушқор сингари қиш-лоқлар атрофидидаги булоқ-

лар сувидаги кальций миқ-дори ҳам Хўжакеنتники сингарилир. Кальций миқдори сервс дарёларда камроқ бўлиб асосан 30 миллиграммга яқиндир. Бу кўрсаткич йил фаслларига қараб ўзгариб туради. Ёзда, оҳантош тоғ дараларидан оқувчи, қўл-гина сойлар асосан каль-цийга бой булоқлар суви-га тўйинади. Шунга кўра, уларнинг сувида кальций миқдори кўпаяди. Бу кўр-саткич Наволисой, Оқтош, Пўстинлиқсой, Афғонсой, Мозорсой қабиладга 50 миллиграммгача етди. Шундай қилиб, тўзал тоғ табиа-ти ҳазрати иссон ай-ни тоғга чизиқ, дам олин-ди сувларнинг сифатини яна-та ошириб иншоот этиди. Фақат, одамлар асрлар оша уларни турли балола-дан авайлаб-асраб оқило-на фойдаланишига, узоқ умр ва тўқинлик рамиз бў-либ қолаверади.

ПАЙСАЛГА СОЛМАНГ

ТОШКЕНТДАГИ биринчи ав-тобус парнини яхши корхона-лар қаторида тилга оладилар. Унинг юздан ортқи автобусла-ри шаҳардаги ўйнаб маршрут-ларда қатнаб, кўловчилар узо-ғини яқин қилмоқда. Лекин паркида эътибордан четда қо-лаётган муаммолар ҳам бор. Уларнинг бири тозалаш иншо-отларининг йўқлиғидир. Бу эса каналлар, ариқлар сувини ифлослантормоқда.

Ваҳолаки, шундай тозалаш иншоотини қуриш ўтган йили планлаштирилган эди. Уни бун-да этиш бошланишига бошлан-ди-ю, бироқ охирига етказил-мади, чалагилгича қолди. Шу мақсадга ақратилган йигирма тўққиз минг сўм ҳам тўла ўз-лаштирилмади. Бор-йўри тўқ-қиз минг сўмлик, яъни 30 про-цент ҳажмидаги иш бажарил-ди, холос. Автобус парки сув шаҳобчаларини ифлос қилув-ганлиги учун жармалар тў-лашда давом этмоқда.

Р. ИБРАГИМОВ, «Тошкент ҳақиқатининг шатсиз муҳбири»

Гўзалликда тенги йўқ товулар. Оху билан эчки дўст Д. Аҳмедов, В. Портинов ва А. Зоҳидов фотолари.

Узингиз сиёаб қуриш

Қонда етиштирилган ҳосил

ҲАР БИР колхоз-совхоз ҳар йили политилан қопларга со-линган минерал ўғитлар олади. Кўп ҳолларда бундай қоплар ташлаб юборилади. Бу билан экологияга ҳам зарар еткази-лади.

АЙБДОРЛАР АНИҚЛАНМОҚДА

Бу—қизиқ

Киви—аср меваси

Узбекистон ССР Табиати-ни муҳофаза қилиш Давлат коми-тетиде бўлиб ўтган мунозара-да илк бор Чирчиқ дарёси ку-ёй қисмининг тақдир мухо-фаси қилинди. Мунозара қат-нашчилари мазкур зона бош-планига эга бўлмаган, қонуна-р ва нормалар кўпол равишда бузилган ҳолда ўзлаштирил-ганлигини таъкидладилар. Улар Урта Осиё яриқлиги ил-ла гидроинженерлик геологияси институтининг олимлари та-кидларга асос бўладиган та-диқлар ўтказмас эканлар, Чирчиқ дарёсининг қуйи қис-минини ўзлаштиришни тўхта-тишга дэъват этидилар. Дарё-нинг Чирчиқ шаҳридан то Тошкентдаги Рохат қўлигача бўлган қуйи қисминини қутқе-риш керак. Хусусан, «Пром-стройиндустрия»нинг норууда материаллар карьеринин қе-зишни тўхтатиш лозим. Жамо-атчилик иштирокидаги мах-сукут гуруҳа қонун бузилиш-ларини ва айбдорларни аниқ-лашга киришади.

нол тортиб чиқилади. Униб чиққан бодринг палағи шу ке-лопта чирмашиб, юқорига кў-терилади. Тажрибага қараганда агар қоплар шахмат схемаси бўйича қўшқор қилиб жойлаштирил-ганда тик жўнлар ҳар гекта-рида 300 центнердан ҳосил бе-ради. Мешчердаги ётиқ жў-яклардан 112 центнердан ҳосил олинди. Энг муҳими ҳосил биригини етиштириш учун меҳнат ва материаллар сарфи анча оз бўлади. Жумладан, сув сарфи беш баравар, ўғит сар-фи уч баравар камайдди. Яхши иссиқ олиб турувчи қопларда ўстирилган бодринг ҳосили ўн кун ва ундан ҳам эртарақ ети-лади. Полиэтилен қоплардан ибор-ат бўлган тик полизда бошқа турдаги экинларни ҳам етиш-тириш мумкин. Масалан, пивз, помидор ва ҳатто маймунжон экса ҳам бўлади, ҳосили эса одадгадиган кам бўлмайди. Ушбу усулни ўзинида бир қўлаб қуриш. Албатта, зарар қилмайси.

Узбекистон ССР Табиати-ни муҳофаза қилиш Давлат коми-тетиде бўлиб ўтган мунозара-да илк бор Чирчиқ дарёси ку-ёй қисмининг тақдир мухо-фаси қилинди.

Ушбу усулни ўзинида бир қўлаб қуриш.

Ушбу усулни ўзинида бир қўлаб қуриш.

Мен яқинда институтда бў-либ қилинг, — деди ҳазилла-шиқ филиал директори Гео-ргий Алексеевич Хватши кўч-таларни унга барваркан. Абхазияда болгариялик се-лекционерлар болгария киви кўчаларини шундай қабул қилиб олишди. Болгариялик мутахассисларнинг таъкидла-

ЎЛКАМИЗНИНГ НОЁБ ҚУШЛАРИ

Табиатнинг мағрур пар-рандаси — бургут ҳам Қи-зил китобдан жой олган.

Кумушсимон чағалай ўлжа пайнда.

Тинчлик элчилари — оқ чиний кабуларлар.

Бу мускус ўрдагининг ватави Мексикадир.

Хабаровск ўлкасида мўйна тайёрлаш ишлари қизгин давом этмоқда. Уш-бу суратда эгъ яхши овчи-лардан Н. Ермаковни ўзла-лари ёнида кўриб турибсиз.

БИЗ ҒАЗАЛКЕНТДАГИ кон-серво заводда ишлаймиз. Бу ерда жуда кўп туңука, шиша банклардан фойдаланилади. Уларда махсулот ҳам оламиз, кўпроқ турли хил ноз-неъмат-лардан тайёрланган озиқ-овқат-лар жўнатымиз. Бошқа банк-лар қатори сингими 9,2 литрли туңука идишларни кўллаб иш-латамиз. Улар ичига солинган томат пастаси, кўк помидор-лардан бўшатишга ташлаб юбориларди. Қайта фойдала-ниш учун арқосида деб ҳисоб-ланар ва металлгомига қўшиб юбориларди. Юпка бўлгани учун кўп вақт оқидо ҳавога ко-либ, занглаб кетарди. Бу ақ-волда эса ташлаб юборишдан бошқа нарсаси арзимайдиган бўлиб қоларди.

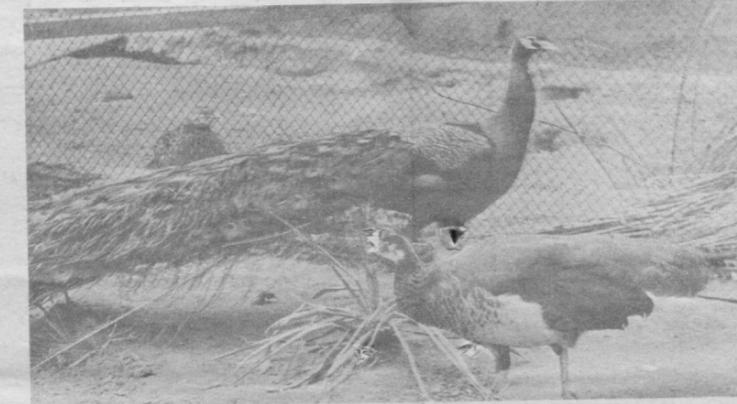
У увол бўларди. Заводимиз-нинг механика цехида шу бан-келарни қайта ишлаш йўлга қўйилди. Товоқсой рўзгор хи-мияси фабрикаси бюртмаси

БУРГАГА АЧЧИҚ ҚИЛИБ

билан ундан 5 килограмм бў-ёқ сизагидан идиш тайёрлаш ўзлаштирилди. Бу билан но-буд-ғарчиликнинг яна бир манбаи бартароф этилди. Тайёрланган ҳар бир банкани бюртмаси 51 тингидан харид қила бош-ладди. Бундан хурсанд бўлдик, лекин у узоққа бормади. Рангли металлдан фойдала-ниш бўйича республика ис-пецияси вакили бу ишимизни маъқул қурмади. Унинг айти-шича, консерва банкиси сифа-тида ишлатиладиган бундай идиш туңукаси сиртига юкпе қалай қатлами қопланган бў-либ, у рангли металл ҳисобла-нади ва ноозиқ-овқат махсу-

савдо, умумий овқатланиш кор-хоналари томонидан ҳам кўп-лаб шундай туңука идишлар яроқсиз нарса сифатида таш-лаб юборилади, унинг уюмлари-ни кўча-қўйда, ахлатхоналарда бўшатишган миллионлаб туңука консервалар аҳоли то-монидан ҳам ташланади. Шун-дай хўжасизлик тўғрисида қан-чадан-қанча металл ноубуд бў-лиши шундай қимматли хом ашёни йиғиштириб олинса, бунинг пунктлари очилса айни мудабо бўларди. Бу билан қанчадан-қанча металл тежаб қолнар-ди.

О. УТИБОВ, О. МИРЗАРАИМОВ, завод ишчилари.

- Кул—қурилиш материали
• Шифобахш булоқлар
• Тозалаш иншооти ўлда-жўлда

МЕҲР ЧАПА

ЧАПА баҳорда тўрт ку-ни туққан эди. Болалари тез етилди. Утасини эга-сининг тавиш-билшлари олиб кетишди. Ҳақ элгизи билан қолди.

Бугун эрталабдан Чапа ўз кичкинтойи билан яна уйни-га берилиб, уйдан узоқлаб кетиб қолди. Орта қайтишда катта серқатнов йўли ке-сиб ўтишга тўғри келди. Ча-па ўз боласига қаради, ким билди, у балки «маншалар ў-тиб кетганидан сўнг ўта-миз» дегандир. Ниҳоят йўл бўшади-ю. Чапа йўлнинг на-риги томонига ўтди-да, бо-ласига қайрилиб қаради. Кучук асфальт йўлнинг эн-ди яримга етганида катта телиздиқа келётган маши-на уни босиб кетди.

Чапа ўз боласига ташла-ни. Атрофда парвона бў-ли-ди. Қонга танганга боласи-нинг гоҳ бошини, гоҳ қор-чинини ялади. Ухтин-ухтин аламли ингради. Чапаннинг бу ҳолатини кўрган киши-лар ачиниш бош чайқаб кў-ярдилар.

М. СУЛАЙМОНОВ, ТошДУ журналистика факультети студенти.

ДУГОНАЖОНЛАР

У ЕТТИ ҲАҚИДА ЮРОЛМАЙ ҚОЛДИ, БИР НЕЧА МАРТА ОҒИР ОПЕРАЦИЯЛАРНИ БОШДАН КЕЧИРДИ. БИРОҚ, ЯШАШ ҲАМДА МАҚСАДИГА ЭРИШИШ УЧУН КУРАШДИ, ЕНГИБ ҚИЧДИ.

Бир кун чинозлик rassom Рауф Аҳмедов менга янги-бозорлик Мухаббат Мирзаеванинг мактубини кўрсатди. Ушанда матонатли қизнинг тақдирига қизиқиб қолган эдим.

Яқинда Янгибозорга йўлим тушди. Мухаббатларнинг хонадонид бўлдим.

Бугун шу ажойиб қиз ҳақида ҳикоя қилмоқчимиз. Уни ўқиб, ўз таассуротларингизни ёзиб юборсангиз, фикр-мулоҳазаларингизни, истакларингизни билдирсангиз, деган умид-дамиз. Бизнингча, ҳаммамиз Мухаббатнинг қўллаб-қувватлашимиз, бир оғиз ширин сўзимиз билан далда беришимиз зарур.

ТАҚДИРИГА

ҲАР доим Мухаббат ҳақида ўйласам, ҳаётнинг арзимас зарбаларидан довдириб, ўз-ўзига ўт қўётган қизлар, аёллар, келинчақлар кўз олдимга келади.

Аслида ўша муҳтарам опа-сингилларимиз бошига тушган ранжу аламлар, Мухаббат тортган ранжу аламлар, оғриқ азобларидан устун бўлмас керак. Бевафо тақдир дастидан дод дейишга шу қиз минг бор ҳақли эди. Лекин бирор кун, бирор соат бўлсин нолимади, аёвсиз зарбаларини ҳайратангиз иродаси, ҳаётга, одамларга беқиёс муҳаббати билан қайтарди. У сочларига толпоқук тақиб, болаликнинг беташвиш кўчаларини кезмади, давраларда рақс тушмади, дугоналари билан гуллолалар тергани киру адирларга бормади.

Унга қойил қоламан, кўзимга аллақандай сирли кўринади, тиниқ, хушрўй чеҳрасидан нур тўкилаётгандек туюлади назаримда.

Соҳларининг фарқи тўғри очилган, олдимгина дуррача ўраган Мухаббатнинг нозик бармоқлари машинка ҳарфлари узра рақс тушаётгандек. Ужаси Қодиржон гулли пиллада чой узатди: «Чарчадингиз опа, бироз дам олинг...» «Ҳозир, охириги жумла қолди». Машинка тинимсиз чиқилляйди. Ичкарида неварасини оуватаётган онаси Сабиха опанинг ҳавли қизиди: «Кўп ишляпти. Ишқилиб узуклиб қолмасин-да...»

Бир оздан сўнг Сабиха опа ҳаммамизни дастурхонга таклиф этди. Чопроқчина, лекин файзли хонанинг бир тарафиди диван, бир тарафиди китоб жовони. Уртада хонтахта. Кичкина Хуршид шобиш-пишиб диван ёлқинларини тўртлади. Қўлига бир нарсга илашди шекилли, аланина деб чуғирлади. Сабиха опа кулимсираганча унинг гапларини «таржим» қилди:

— Епғич остида ўйинчоғи қолиб кетибди. Опачам ўтирадиган диванга нега қўйдингиз, деяпти шекилли.

Мухаббат ижодхонасидан олдимизга чиққунча анча вақт ўтди. У диванга охишта ўтирди, қўлтиқ таёқларини бир чеккага суюди. Хуршид опачасининг қўлларини силди, олдига қосадағи овқатни суриб қўйди. Шу кичкина боланинг ҳам Мухаббатга озор бермаслинка уриняётганлиги, уни авайлаётганлиги бизни таъсирлантди.

...Ушанда Мухаббат эндигина етти ёшга тўлган эди. Шу йили Тошкентда эпидемия тарқалганди. У қизамикдан тузалётган қизалоққа ёпишди. Яқиндагина бир ёшли Мўтабаридан айрилган Сабиха опа тонг отгунча кун сайин ҳолдан кетаётган Мухаббатни ёнида ўтириб чиқди, йиғлаган қўйи оёқчаларини силаб-сийпалайдди.

Шу орада Паркентдан буваси Эргаш ота келиб қолди. У қизалоқнинг сочларини силаб, эркалади, Сабихани оувтди:

— Қаратган қараб қолмайди. Паркентда зўр табиб бор. Зора оёққа туриб кетса...

Табибга ҳам кўрсатишди. Афсуски, эртасиёғек қизнинг оғзи, кейин юзининг бир тарафи қий-шайиб қолди, чал қўли ўзига бўйсунмади. Эргаш оталар ҳовлиси Паркентнинг узок дала жойида эди. Район марказига бориш осон эмасди. Хуллас, югур-югурлардан сўнг машина топилди. Бу орада қизалоқнинг икки оёғи ҳам ҳаракатдан тўхтади.

Уша пайтда Оржоникидзе райониди «Красие майки» махус санаторийсиди оғир хасталикка чалинган болалар даволанарди. Мухаббатни шу еога ётқизишди. Қизча мактабга боришни жуда-жуда оозу қиларди. У чалқанча ётганча «Алифбежи» ҳарфлар, суратларга, хали ўз сирини очмаган ҳақларга ҳайратланиб тикиларди.

Палатада 25 бола боо эди. Ҳар бири ўз олами, ўз орзусига эга. Болакайлар ўзларича даролашиб-ҳасоратлашиб ётган кунларинг бирида хуш хабар тарқалди: ўқитувчи келармиш! Ҳақиқатан ҳам кўп ўтмай палата ўзига ҳок синфхонага айланди. Мулоийи чехрали, кўзларидан меҳрибонлик ёғилиб турадиган Анатолий Михайлович Фаофудини ўз ўқувчиларини гаيري-табийи ҳолатда ўқитарди: ҳар бир кароватга темир мослама ўнатилади. Унга китоб ёки дафтёра қистириб қўйилади. Мухаббат ўтнотган жойида «досянага» ҳаофларни ёзар, «Алифбежи»ни ҳижжаларди. Шу таразда 3 синфгача ўқишди. Дарсларнинг ҳаммаси рус тилида олиб бориларди.

Бироқ, Сабиха опа қизини ҳар кун соғинарди. Кимдир гал ўргатган шекилли, қизини олиб кетаман, деб врачларнинг ҳоли-жонига қўймади.

Бир йил умр ҳар хил кўчирчилар, азайимхону табибларга қатнаш билан ўтди. Барибир фойда қилмади. Оржоникидзедаги санаторийга эса қай-

тиб олишмади. Узок сарсонгарчиликдан сўнг Олмаликдаги санаторийга жойлашди. Мухаббат шу ерда қўлтиқ таёқ билан юрадагн бўлди, қўли ишлади, юзи аввалги ҳолига қайтди.

Мухаббат ҳали-ҳали армон қилди: онаси Бировларнинг гапига кириб табибларга қатнамада, врачларга ишониб топширганда, эҳтимол тузалиб кетармиди. Лекин, онаи айбаш қийин, у куйганидан-куйинганидан ўзини ҳар томонга

БҮЙСУНМАГАН

урди, қизинг тузалади, дейишса уни елкасига опичиб, тоғу-тошларга чиқийшдан ҳам тоймаз эди.

— Екатерина Кузьминична Рудована асло инутмайман, — дейди Мухаббат. — Шу киши бизнинг ўқишимизни давом эттиришимизга ёрдам берди, кўнглимизни кўтариб, келажакка ишонч уйғотди. Екатерина Кузьминичанинг вафот этганлигини эшитиб, йиғладим, у билан учрашиб, бир оғиз раҳмат айта олмаганимга ўқиндим.

Кейинчалик Мухаббат яна «Красие майки»га келди. Палатада ундан бошқа Рамиза деган қиз ҳам бор эди. Улар ҳар кунни ўқишни қандай қилиб давом эттириш ҳақида ўйлардилар. Врачларга айтиб кўришди, бўлмади. Нихотат Москвага, «Учительская газета»га хат ёзишди. Хатда ўзларининг ноҳор аҳволларини, ўқиб, билим олишга бўлган кўнглини интилишларини баён эткишди. Шундан кейингина икки қизга дарс бериш учун ўқитувчилар ақратилишди.

Мухаббат ўрта мактабин битирган, Тошкент маданият-оқартув техникумининг кутубхоначилик бўлимига ўқишга кирди. Бу ерда минг бир машаққатга учради. Ҳар кун қўлтиқ таёқ билан техникумга келар, курсдошларининг ҳовлида ўйнаб-қўлишларини деразадан хомуш кузатарди.

Мухаббатнинг Рауф Аҳмедовга мактубидан:

«Рауф, қисматингиз ҳақида газеталарда ўқидиму, хат ёзишга қарор қилдим. Мен ҳам худди сиздек тақдир зарбасига учраганларданман. Оёқларимнинг мажруҳлиги айниқса техникумда биллинди. Биласизми, дугоналарим иккинчи қаватга бир зумда чопқиллаб чиқиб кетишарди. Мен эса ярим-бир соатларда кўтарилардим. Қора терга тушардим, оёқларим эриқираб оғрирди. Шунда ҳам ўқишни ташламадим. Сизинку, синфдошларингиз орқаларига опичиб, мактабга олиб бориб, олиб келишган. Уша дўстларингизга ҳавасим келади, меҳр-оқибатлари қаршисиди таъзим қиламан. Яширмайман, техникумда баъзи курсдошларим мендан ўзларини нари туттишарди. Бўғазимга нимадир тошдек тикиларди. Баъзан тўйиб-тўйиб йиғлагим келарди-ю йиғламасдим, қисматимга қасдама-қасд яшашга, ҳеч кимга ке-оаксиз ноғирон эмаслигимни исботлашга интилардим. Курсдошларимдан Фания Муллаянова-ни «миннатдорчилик билан эслайман, меҳрибон ўқитувчиларим ҳаблимга келади. Ҳа, дунёда яхши одамлар кўп. Шулар бўлмаса яшашнинг ҳам ҳожати йўқ...»

Мухаббатни олдинда бир олам қийинчиликлар, кўнглихирликлар кутиб турарди. Унга ўз ихтисоси бўйича иш беришмади. Москвагача ёз-

ди. Бироқ, ҳамма битта баҳонани кўндаланг кўярди: «Биринчи группа инвалидсиз, ишлашингиз мумкин эмас». Қизик, ишлаши мумкин бўлмаса нега техникумда ўқитишди, қизил диплом беришди? Бу саволга ҳалигача жавоб тополмайди. У тақдирга тан бериб, аламини йиғидан оладиган қизлардан эмасди. Бир-икки йилдан сўнг, Москвадаги стенография ва машинисткалик сиртки курсига ҳужжат топширди. Икки йил ўтгач, у ердан курсни аъло баҳолар билан битирганлиги тўғрисида гувоҳнома келди. Кейинчалик РСФСР маданият министрлиги қошидаги СССР халқлари санъати сиртки университети, чет тиллар олий курсини тамомлади. Қарангки, оддий бир деҳқоннинг қизи тақдир зарбасига буй бермай рус ва инглиз тилларини пухта ўзлаштирди. Дастлаб ёзувчи Мақсуд Қориевнинг бир ҳикоясини ўзбекчадан рус тилига таржима қилиб, «Звезда Востока» журналыга йўллади. Зоя Тумановадан хат келди. Унда таржимонининг ютуқ ва камчиликлари айтилиб, бу ишни давом эттириш тавсия этилганди. Мухаббат синглиси Мухтарани «Шарқ юлдузи» журналы редакциясига юборди. У журнал ходими Нортўхта Қилчевнинг бир неча ҳикоясини олиб келди. Шулардан бири 1983 йили «Звезда Востока» журналынинг 11-сонинда Мухаббат Мирзаева таржимосида берилди.

Мухаббат энди ўз йўлини топиб олган эди. Ҳар кун ярим кечгача тинимсиз ўқир, таржима билан шуғулланарди. Живони машҳур рус ёзувчи ва шоирларининг китоблари билан тўлиб кетди.

Кеча-кундуз машинка ёнида қадалиб ўтириш, ижод азоблари осон эмас. Кейинги пайтда яна оёқларига оғриқ кирди. Дастлаб оғриқ азобига чидолмади. Катта умид — илинж билан Москва боришди. У ерда уч марта мураккаб операция қилишди. Олти ой индам билан даволанди. Оёқларига жон қириб, қўлтиқ-таёқсиз юриб кетмаса ҳам ҳар ҳолда москвалик врачларнинг муолижалари фойда берди: оёқларидаги санчиқлар тўхтади.

Янгибозорга қайтиб келгач, ярим йилча машинка ёнига бормади. Иши ётишув, китоб ўқиш бўлди. Коммунистик район партия комитетининг сокиб секретари ноғирон қизнинг бир оғиз илтимосини қайтармади: ҳамма кулайликлари бўлган шинамгина кавартира олишига ёрдамлашди. Энди бемалол таржимонлик билан шуғулланиш мумкин эди. Сабиха опа қизи учун бир хонани жиҳозлади. Хона соқини, ортиқча шовкин-сурон эшитилляйди. Ҳар замонда телефон жиринглаб қолади. Дўстлари, дугоналари билан сиз орқали суҳбатлашиб, кўнгли чигиллини ёзди, уларга қилёган ишлари юзасидан «хисобот» беради, келтурси режаларини айтади.

Бир кун Мухаббатларнигиқа маҳаллий шоир Ҳамид Мурид ёзувчи дўсти билан кириб келди.

— Мен билан ҳамкорлик қиладиган ёзувчиларга муҳтожман, — дардини айтди Мухаббат. — Ушларнинг асарларини рус тилига ўғирсам, кераклик маслаҳат, йўл-йўриқлар олиб турсам...

1986 йили «Советский писатель» нашриёти чоп этган ҳикоя ва хиссалар тўпламига Мухаббат таржимана қилган битта қисса ва бир ҳикоя киритилган эди.

Кейинчалик Мухаббат рус тилига битта роман ва бир қатор ҳикояларини таржима қилди. Биз борган кун у Фарҳод Мусажоновнинг «Шерали ва Ойбарчина» асари таржимасини ниҳоятга етказган экан. Шундай бўлсада, янгибозорлик бу матонатли қиз ҳалигача на ўзбекистон ССР ёзувчилар союзи раҳбарларининг ва на Нариманов шаҳар комсомол комитети, маҳаллий газета редакцияси ходимларининг эътиборини тортмади. Шуларки ў Павел Корчагинларини билишмаса бошқалардан гина қилмасак ҳам бўлади.

Қани энди Мухаббатнинг оёқларига жон кирса, ўзбек адабиятининг тебратиб турган адиблар ҳузурига бося, қимматли маслаҳат, йўл-йўриқларини олса!

Мухаббатнинг шу даражага етишида онла аъзолари — онаси Сабиха опа, укалари Шокир, Зокир, Мухтарам ва Қодиржонларнинг хиссалари бор. Қиз шуларнинг қўллаб-қувватлашлари, меҳр-муҳаббатлари ардоғида яшайди, ижод қилади.

Мухаббат айниқса амакиси Фани Мирзаевни кўп тилга олади. У киши Улуғ Ватан урушида қаҳармонларча ҳолок бўлган. Ешлигидан шеър ёзарди, адабиятга ихлоси зўр эди. Ойбек «Фронт ўйнади» китобида Фани Мирзаевни тилга олган. Бўйлаб жангчи йигит улуг шоирга янги шеърини ўқиб берганди.

Қ И З

Мухаббат амакиси йўлини танлади.

...Янгибозор автостанциясининг шундоққина ёни-ғинасида қатор тушган уйлар бор. Шу уйларнинг учинчисиди, 2-квартирда Мухаббат Мирзаева яшайди, ижод қилади. Агар Янгибозорга бора-сангиз, албатта улариникига кириб ўтинг, матонатли қиз билан суҳбатлашинг.

Мухаббат моддий ёрдамга эмас, маънавий ёрдамга, қўллаб-қувватлашга муҳтож.

Эсон ҚОСИМОВ.

ҲАФТАЛИК ПРОГРАММА

Душанба, 6 март

MT I

7.00 «120 минут». 9.05 Футбол шарҳи. У.З. Канизак Изаура. Бадий фильм. 13- ва 14-сериялар. 11.50 Мўъжизасиз-муъжизалар. 12.50 Концерт. 16.00 Янгиликлар. 16.15 Сайловлар олдидан. 16.25 Музикали хазина. 17.10 Хужжатли фильм. 17.30 Болалар соати. 18.30 СССРде иxtиро қилинган. 19.00 Футбол шарҳи. 19.30 Тараққиёт. Ахборот. Реклама. 20.15 Шейрият лаҳзалари. 20.20 Канизак Изаура. Бадий фильм. 14-серия. 21.30 «Время». 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Музикали программа. 23.15 Дунё воқеалари. 23.30 Хужжатли фильм. 23.45 Енгил атлетика. Жаҳон чемпионати. 00.45 Адабий портрет. Фозил Искандар.

MT II

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.15 Илмий-оммабоп фильм. 9.35, 10.35 Физика. 10.05 Италия тили. 11.05 Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. 11.35 ва 12.35 Биология. 12.05 Сиз яратган бог. 13.05 Еғоч түп. Бадий фильм. 14.15 ва 17.35 Янгиликлар. 17.45 Совет Иттифоқига хизмат қилмаган! 18.45 Мультифильм. 18.55 Хужжатли фильмлар. 19.45 Халқ куйлари. 20.00 Хужжатли фильм. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 Теннис. СССР чемпионати. 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Хоккей. СССР чемпионати. 23.45 Тунда учадиган капалак. Бадий фильм. 00.15 Янгиликлар. 00.25 Тонгги почта. 00.55 РСФСР халқлари IX спартакиадаси.

УзТВ

15.00 Советлар мамлаката буйлаб. 15.55 Марғилон шаҳридаги 1-болалар уйининг директори М. Ботирова билан уршуш. 17.15 Телефильм. 17.30 География. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Болалар учун «Колокольчик». 18.50 Пахтачилик: тажриба ва муаммолар. 19.20 Ҳ. Ҳ. Ниёзий шеърлари билан айтиладиган кўшиқлар. 20.00 Ахборот. 20.20 Телефильм. 20.30 Ахборот. 20.50 Арманистон мусибати — ҳаммагин қайғуси. 21.30 «Время». 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Ҳамза ва замонамиз. 23.35 Ҳамшаҳарлар.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.30 Фильм-концерт. 20.30 Сув полоси. СССР чемпионати. 21.00 Бадий ижодийтнинг ривожлантиришда хунар-техника ва ўрта махсус укув турларининг тажрибалари. 21.30 ФРУНЗЕ КУРСАТАДИ.

Сешанба, 7 март

MT I

7.00 «120 минут». 9.05 Канизак Изаура. Бадий фильм. 14- ва 15-сериялар. 11.25 Янгиликлар. 11.35 Бу бўлган... бўлганди... 11.55 Болалар соати. 12.55 Киноафиша. 13.55 Концерт. 16.00 Янгиликлар. 16.15 Сайловлар олдидан. 16.25 Хужжатли фильм. 16.40 Концерт. 17.40 Хоккей — Советларга. 18.10 Сени севганим, ҳаёт! Фотоконкурс. 18.15 Дунё воқеалари. 18.30 СССР халқ артисти А. Баталов билан уршуш. 19.35 Концерт. 19.55 Халқаро хотин-қизлар кунини — 8 Мартга бағишланган тантанали йиғилиш. 21.45 Сайловлар олдидан. 21.55

Канизак Изаура. Бадий фильм. 15-серия. 23.20 Лисая Горадаги тун. Симфоник фантазия. 23.35 Дунё воқеалари. 23.50 Нигоҳ.

MT II

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.15 Илмий-оммабоп фильм. 9.35, 10.35 Физика. 10.05 Француз тили. 11.05 Эстетик тарбия. 11.35, 12.35 Биология. 11.55 Тишларингизни авайланг. 12.05 Француз тили. 12.55 Салом, мен сизнинг холангиз бўламан. Бадий фильм. 14.35 ва 17.35 Янгиликлар. 17.45 А. П. Чеховнинг экранлаштирилган асарлари. 19.00 Томск телевидение студиясининг программаси. 20.00 Ритмик гимнастика. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 Концерт. Тугагач — «Время». 21.45 Сайловлар олдидан. 21.55 Ўзбекистон ССР Давлат телерадиоси. 22.25 РСФСР халқлари IX спартакиадаси. 22.55 Хужжатли фильм. 23.10 Янгиликлар. 23.20 А. П. Чеховнинг экранлаштирилган асарлари.

УзТВ

15.00 Телефильм. 15.30 Соат 12 да бошлиқ келадди. Бадий фильм. 16.45 Физика. 17.15 Телефильм. 17.45 Эстетика асослари. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Мультифильмлар. 18.30 Онамконсиз — жонаконсиз. 19.00 Ахборот. 19.15 Халқлар дўстлиги — адабиётлар дўстлиги. 19.40 Ахборот. 19.55 Халқаро хотин-қизлар кунини — 8 Мартга бағишланган тантанали йиғилиш. 21.15 «Время». 21.45 Сайловлар олдидан. 21.55 «Нафосат». Байрам программаси. 22.55 Министрлар театри.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.30 Сайловлар олдидан. 20.00 Тўғри сўзининг тўқмоғи. Бадий фильм. 21.15 ДУШАНБА КУРСАТАДИ.

Чоршанба, 8 март

ХАЛҚАРО ХОТИН-ҚИЗЛАР КУНИ

MT I

8.30 Янгиликлар. 8.45 Хужжатли фильмлар. 9.35 Болалар соати. 10.25 Концерт. 10.50 Болалар учун фильм. 12.00 Хужжатли фильм. 12.30 Циркнинг ҳамма севади. 13.15 Концерт. 14.00 Дунё воқеалари. 14.15 РСФСР халқ артисти Зинаида Кириенко ижодига бағишланган кўрсатуви. 15.30 Мультифильмлар. 15.50 Йил фасллари. Музикали фильм. 16.45 Хоккей. СССР чемпионати. МАСК — «Динамо» (Москва). 18.15 Катталар ва болалар. 19.15 Умид билан ўтган етти кун. Бадий фильм. 1 ва 2-сериялар. 21.30 «Время». 22.05 Аёл ҳаммаша ҳақ. Байрам музикали дам олиш программаси. 00.35 Рақслар, рақслар...

MT II

8.30 Зарядкага сафланинг! 8.45 Мультифильмлар. 9.15 Киноконцерт. 9.55 Хужжатли фильм. 10.25 Гилдирақли печка. Фильм-спектакль. 12.10 Баҳорнинг бир кунини. С. Туликко кўшиқлари. 12.40 Йилга татигулик хотира. 13.25 Авлини изланг. Бадий фильм. 1 ва 2-сериялар. 15.55 Хоккей. СССР чемпионати. МАСК — «Динамо» (Москва). 16.35 Мультифильм. 16.55 Концерт. 17.45 Мультифильмлар. 18.15 Иркутскиликлар даврани кенг олинг. 18.40 Фильм-концерт. 19.30 Биз билан бирга, худди биздек, биздан ҳам яхшироқ бажар. 20.30 Тунингиз хайр-

ли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 Синхрон сузиш. Халқаро мусобақалар. 21.15 Концерт. 21.30 «Время». 22.05 Цирк маликаси. Бадий фильм. 1 ва 2-сериялар. 00.30 Янгиликлар.

УзТВ

9.00 Фильм-концерт. 9.30 Мультифильм. 9.50 Фильм-концерт. 10.15 «Дунё». Бадий фильм. 1-серия. 11.30 Музикали томошалар. 12.05 Ахволлар қандай, чемпион! 12.30 Она портрети. СССР халқ артисти Л. Саримсоқова. 13.25 «Дунё». Бадий фильм. 2-серия. 18.10 Ҳар доим бўлсин онам! 18.40 Иқбол. Конкурс программаси. 20.00 Ахборот. 20.20 Мультифильм. 20.30 Ахборот. 20.50 Аёл гўзаллиги оламини безар. Байрам музикали программаси. 21.30 «Время». 22.05 Аёл гўзаллиги оламини безар (давоми). 22.55 Нақшин хуморини. Хива гилла комбинати ишчилари иштирокнда музикали программа.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.35 Заречная кўчасида баҳор. Бадий фильм. 21.05 Пульс. Информацион кўрсатуви. 21.15 Телефильм. 21.30 ФРУНЗЕ КУРСАТАДИ.

Пайшанба, 9 март

MT I

7.00 «120 минут». 9.05 Хужжатли фильм. 9.15 Канизак Изаура. Бадий фильм. 15-серия. 10.40 Оламга севҳат. 11.40 Янгиликлар. 11.50 Болалар соати. 16.00 Янгиликлар. 16.10 Қайта куриш прожектори. 16.20 Хужжатли фильм. 16.45 ...16 ашгача ва ундан катталар. 17.30 Теле-ЭКО журнали. 18.00 Мультифильм. 18.10 Концерт. 18.40 Хоккей — Советларга. 19.10 Вулкнлар мамлакатига. Хужжатли фильм. 19.30 Телематбуот клуби. 20.15 Оила экрани. 21.30 «Время». 22.00 Қайта куриш прожектори. 22.10 Фестиваллар. Конкурслар. Концертлар. 23.05 Бизнинг мерос. 23.50 Дунё воқеалари. 00.05 Оммавий куйлар янгиликлари.

MT II

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.15 Илмий-оммабоп фильм. 9.35, 10.35 Умумий биология. 10.05 Испан тили. 11.05 Умумий биология. 11.35, 12.35 Л. Н. Толстой. Уруш ватинлик. 12.05 Испан тили. 13.05 А. П. Чеховнинг экранлаштирилган асарлари. 14.20 ва 17.35 Янгиликлар. 17.45 Ҳаётга муҳаббат. 19.05 Концерт. 19.40 Ҳаракат ҳавфсизлиги учун. 19.45 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 Сиз бунга қодирлар! 21.30 «Время». 22.00 Қайта куриш прожектори. 22.10 Ҳаётга муҳаббат. 23.30 Янгиликлар. 23.40 РСФСР халқлари IX спартакиадаси.

УзТВ

15.00 Телефильм. 15.50 Гуртурта кетиб. Бадий фильм. 17.30 Химия. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Мультифильм. 18.35 Халқ таълими муқаддасиде. Н. К. Крупская. 19.10 Инсон болалиқдан бошланади. 20.00 Ахборот. 20.10 Сайловлар олдидан. 20.30 Ахборот. 20.50 Жангавар ансамбли ижро этади. 21.30 «Время». 22.10 Нур яратувчилар. 22.25 Каттарин кўлингиз. Бадий фильм.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.35 Сўнгги пушаймон. Бадий фильм. 20.50 Реклама. 21.00 Телефильм. 21.30 ФРУНЗЕ КУРСАТАДИ.

Жума, 10 март

MT I

7.00 «120 минут». 9.05 Дунё болалари нималар ҳақида куйлашади. 10.05 Дадам учун қайлиқ. Бадий фильм. 11.20 Киножурнал. 11.30 Концерт. 12.05 Янгиликлар. 12.15 Мультифильмлар. 12.45 Уминг боқий бўлсин, Ер. 16.00 Янгиликлар. 16.10 Сайловлар олдидан. 16.20 Болалар учун фильм. 17.35 Хужжатли фильм. 17.55 Концерт. 18.15 Фан, назария, тажриба, практика. 19.00 СССР халқ депутатлигига номзодлар. 19.15 Дунё воқеалари. 19.30 «Интерсигнал». 20.05 Х. Норлиев фильм. 21.30 «Время». 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Фарб махсус хизматларининг кўпурувчилик фаолияти ҳақида. 22.55 Бу бўлган... бўлганди... 23.15 Нигоҳ.

MT II

9.00 Гимнастика. 9.15 Илмий-оммабоп фильм. 9.35, 10.35 Музика. 10.05 Инглиз тили. 11.05 ПТУ ўқувчиларига. 11.40, 12.40 Тарих. 12.10 Инглиз тили. 13.10 Ҳаётга муҳаббат. Бадий фильм. 14.30, 17.30 Янгиликлар. 17.40 Талабларингизга биноан такрорланади. 19.05 Достгон хужжаликлариде ижара пудратининг жорий этилиши ҳақида. 19.35 Концерт. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар. 20.45 Озарбайжон курортлари. 21.00 Ритмик гимнастика. 21.30 «Время». 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Олтин тўй. Телевизион бадий фильм.

УзТВ

15.00 Кинопрограмма. 16.00 Яланғоч аёл портрети. Бадий фильм. 17.30 Уйутич экрани. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Усмр ва қонун. 18.50 Озиқоват программаси амалда. 19.20 Ешлик. 20.00 «Ахборот». 20.20 Шу куннинг долзарб мавзуси. 20.30 «Ахборот». 20.50 Концерт. 21.30 «Время». 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Кино, кино, кино. **ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА
ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ
УЧУН ПРОГРАММА** 19.35 Ҳали ҳаёт олдиде. Бадий фильм. 21.05 «Пульс» информацион кўрсатуви. 22.15 Телефильм. 21.30 ДУШАНБА КУРСАТАДИ.

Шанба, 11 март

MT I

7.00 «120 минут». 9.00 Сиз яратган бог. 9.30 Подмосковье кўшиқлари. 10.00 Кечки мактаб кўнгириги. 10.40 Инсон институти. 11.30 Концерт. 12.20 Социализм мамлакатларида. 12.50 Ҳайвонот оламида. 13.50 Дунё воқеалари. 14.05 Тарас Шевченко. Бадий фильм. 15.55 Мультифильм. 16.20 Халқаро экология программа. 18.00 Шейрият лаҳзалари. 18.05 Халқаро программа. 19.05 Аёл ҳаётинан ўн беш дақиқа. 19.20 Қизил графиня. Бадий фильм. 21.30 «Время». 22.05 Телетомошабин ҳамроҳи. 22.25 «Телескопшоу». Музикали дам олиш программаси. 00.10 Янгиликлар. 00.15 Катталар учун мультифильмлар. 01.05 Гүлдеста.

MT II

8.30 Гимнастика. 8.45 Кишлоқ янгиликлари. 9.45 Мультифильмлар. 10.15 Талабларингизга биноан такрорланади. 11.25 Тараққиёт. Ахборот. Реклама. 12.10 Хужжатли фильм. 12.30 Амиго Эрнесто. Болалар учун. Бадий фильм. 13.40 Зоя Слободян. Черновцдан олиб кўрсати-

лади. 14.15 Давр ва ўзим ҳақида. 14.45 Ленинград телевидение студиясининг программаси. 15.25 Телевизион музикали абонемент. 16.25 ...16 ашгача ва ундан катталар. 17.10 «Рекевием». 17.40 Мамлакат театрлари намоиш этади. 19.30 Баскетбол бўйиче АҚШ чемпионати. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар. 20.45 Миллатлараро муносабатлар: тарихий тажриба ва муаммолар. 21.30 «Время». 22.05 С. Орехов чаедаи. 22.25 Футбол. «Динамо» (Тбилиси) — «Динамо» (Киев). 00.15 Оммавий куйлар янгиликлари. 00.55 Янгиликлар.

УзТВ

9.00 «Ассалому алайкум». 10.00 Шанба экрани. 10.40 Ешлик. 11.10 Инсонга қанот нега керак? Бадий фильм. 12.35 Пойтахтимиз меҳмонлари. 13.45 Партия ташкилоти ва қайта куриш. 14.15 Ижодий ҳамкорлик. 14.35 Инсон ва замин. 15.40 1989 йилнинг футбол баҳори. 16.00 Футбол. «Пхтакор» — «Кузбасс» (Кемерово). 17.50 Телефильм. 18.30 Тенгдошлар. 19.15 Биз ташлайдиган йўллар. 20.00 «Ахборот». 20.20 Тележурнал. 20.30 «Ахборот». 20.50 Мусиқа жавони. 21.30 «Время». 22.05 Санъат усталари.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА ДУШАНБА КУРСАТАДИ.

Якшанба, 12 март

MT I

8.30 Янгиликлар. 8.45 Ритмик гимнастика. 9.15 «Спортлото». 9.30 Болалар учун кўрсатуви. 10.30 Совет Иттифоқига хизмат қилмаган. 11.30 Тонгги почта. 12.00 Саёҳатчилар клуби. 13.00 Болалар информация-публицистик программаси. 14.30 Музикали киоск. 15.00 «Здоровье». 15.45 Мультифильм. 16.00 Концерт. 17.30 Кишлоқ янгиликлари. 18.30 Халқаро панорама. 19.15 Мультифильмлар. 20.00 Мулозим. Бадий фильм. 21.30 «Время». 22.05 Салом, доктор! 22.20 И. Поноровская куйлайди. 23.30 Янгиликлар.

MT II

8.30 Зарядкага сафланинг. 8.45 Олтин тўй. Бадий фильм. 1—2-сериялар. 11.05 Концерт. 11.30 Хужжатли фильм. 12.00 Саёҳатчилар клуби. 13.00 Реклама. 13.05 Хужжатли фильм. 14.00 Ярим тунгача ва ярим тундан сўнг. 15.45 Хужжатли фильм. 16.15 Мультифильмлар. 16.35 Фильм-балет. 17.10 Нима? Қачон? Қверда? 19.20 «Оперетта айбланади». 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар. 20.45 Музикали фильм. 21.30 «Время». 22.05 Салом, доктор! 22.20 Бу ерда бегоналар юрмайди. Бадий фильм. 23.35 Янгиликлар.

УзТВ

9.00 «Ассалому алайкум». 10.00 Оила даврасида. 10.30 Биргаликда куйлаймиз. 11.00 Товарлар — халққа. 11.30 «Светофор». 12.30 Шаҳар четига сайр. Бадий фильм. 14.00 Еш спортин мактаби. 15.00 Хужасизликка барҳам берайлик. 15.30 Техника ижодий мактаби. 16.00 Реклама. 18.10 Мультифильмлар. 18.40 Кўшнгим, жон, кўшнгим. 19.20 Фан уфқлари. 20.00 «Ахборот». 20.15 СССР халқ депутатлигига номзодлар. 20.30 «Ахборот». 20.50 Концерт. 21.30 «Время». 22.05 Ноқулай одам. Бадий фильм.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА ФРУНЗЕ КУРСАТАДИ.

ҲАФТАЛИК ПРОГРАММА

ЯНГИ САВДО МАРКАЗИ

● **ҒАЗАЛКЕНТ.** Аҳолига қулайлик яратиш мақсадида сўнгги йилларда шаҳарда кўплаб маданий-маиший хизмат уйлари, турар-жой бинолари фойдаланишга топширилмоқда.

Яқинда сатҳи 385 квадрат метрли савдо маркази ташкил этилди. У ерда радиотоварлар, маданий ва спорт инвентарлари, рўзгор учун зарур бўлган барча нарсаларни харид қилиш мумкин.

Савдо марказини район матлубот жамияти қoшидаги қурилиш ташкилоти қурувчилари Х. Ғофуров, Х. Йўлдошев бошчилигидаги комплекс бригадалар пудрат асосида меҳнат қилиб, қуриб бердилар.

Ф. ХИҚМАТУЛЛИН.

ҲОВЛИ ТҮЙЛАРИ

«Узградострой» трестига қарашли 97-кўча механизациялашган колонна бунёдкорлари Оҳангарон шаҳрининг 4-микрорайонида 40 квартиралли турар-жой биносини шаҳарликларга туҳфа қилди. Айни кунларда мазкур уйларда оҳангаронликлар ҳовли тўйларини ўтказмоқдалар. Бунёдкорлар эса 32 квартиралли яна бир турар-жой биносидан пардозлаш ишларини бошлаб бoборишди.

О. ХУШНАЗАРОВ.

● **МУЗИКА** санъати ижтисомдoлари моҳир эстрада кўшиқчиси. Тожикистон ССРда хизмат кўрсатган артист Махфират Ҳамроқуловани яхши билишадди. У республикамизнинг таниқли хонадалари билан икюдий ҳамкорлик урнатиб, ўзбек кўшиқларини ҳам маҳорат билан ижро этиб кeлмоқда. Суратда: М. Ҳамроқулова.

М. Назаров фoтoси.

● **Қатра хандалар**

САҲНА УСТАСИ

Ўқитувчи Ҳасанга дафтарини қайтиб бeраётиб:
— «Менинг отам» деган ишода сен отам саҳна устаси, академик театрда ишлайдилар деб ёзибсан-у, қандай

роллар ижро этишини айтмабсан, — деди.

— Отам артист эмас, саҳнани беэйдиган дурадгор, — жавоб берди Ҳасан.

КЎРГАЗМАДА

— Музейда очилган кўргазмага кириб, фақат сенинг асарларининг томоша қилдим, хoлoс, — деди расомга ўртоғи.

— Нeрал
— Одам кўпчилиги учун бошқалариникиниг ёнига бoриб бўлмади-да.

С. ҒАФУРОВ.

«БАҲОР ЁМҒИРИ»

Одмалик рўзгор химияси заводи коллективи янги маҳсулот — дезодорантни ана шу ном билан ишлаб чиқара бошладди. «Баҳор ёмғири» дезодоранти ўз хусусиятларига кўра, бу ерда ишлаб чиқарилган аввалги рўзгор химияси маҳсулотларидан анча устундир.

Шунингдек, завод кимёгарлари рўзгорда қўл келувчи «Сигма» ва «Диана» кир ювиш воситаларини ҳам ишлаб чиқаришга жoрий этдилар.

Н. ДЕҲҚОНОВА.

СОҶОЛЛИЛАР БАЙРАМИ

● **БАРСЕЛОНА** яқиндаги Сальент қишлоғида яшайдиган эркакларнинг соқол ва мўйловлари узунлигини ўлчаб кўриш учун атайин бу ерга «Гиннесс»нинг рекордлар китобининг янги нашрини тайёрлаётган Катта редакторлар гуруҳи кeлибди. Шу кунларда маҳаллий аҳоли ҳар йили ўтказиладиган «Соқолчилар байрами»ни иккинчи марта таънага қилмоқда. Унинг асосий марказий тадбирларидан бири бўлган ҳазиломиз «Норозлик юрши» сарташлар фаолияти тақдирда бағишланган. Қишлоқнинг бош майдонда соч-соқолни парвариллашга шўлжалланган турли савдо кўргазмалари ишлаб турибди. Бу ердан шунингдек, соч тўкилишига қарши косметик воситаларини ҳам харид қилиш мумкин. Ана шундай кулгили ва қизикarli мусобақалар Испанияда анча оммилашиб қолган.

СУПЕР-КИНОТЕАТР

● **БРЮССЕЛДА** Европа қитъасида энг йирик ҳисобланган кинокомплекс очилди. Томишбаинлар ҳозир 9 та залда кино кўришлари мумкин. Қурилиш батaмом туғатган, бу ерда жами 7 миң одам сaғадиган 27 та кинозал уларнинг ихтиёрида бўлади. Катта залга 700 киши синар экан. Экранининг кенглиги эса 27 метр бўлади.

СОКИНАХОН: [Норжонбувининг ҳовлисига ўтади] — Норжонбуви! Ҳой, Норжонбуви! **НОРЖОНБУВИ:** — Хув, ким у чақирётган? Ие-ие, келинг айланай, Сокинахон! Эсонмисиз-омонмисиз? [Кўришадилар]. Мундоқ кирай ҳам демайсиз. Сиз йўқ, анча гаплардан хабарсиз қолдик. «Сўнгги ахборот» ҳола ҳам шунақа бўлади-ми, ўргилай! Қани, тасаддуқ ичкарига кирибди. **СОКИНАХОН:** — Ичкарига киришга вақтим йўқ, ўртоқжон. Дазмолди тўнка тикиб чикувдим денг, қизигунча сизимнам икки оғиз чақчақлашиб ўтирай дедим-да, ўргилай.

НОРЖОНБУВИ: — Ажаб қилибсиз. Ҳа, айтгандай, Сокинахон, кейинги вақтларда кўринмай қолдингизми? **СОКИНАХОН:** — Э, сиз сўраманг, мен айтмай, жудаям узoққа бoриб кeлдим. **НОРЖОНБУВИ:** — Сира тиниб-тинчиманг кампирсиз-да ўргилай, бузoқни нима қилардингиз, ундан кўра устига озгина кўшиб соғин сигир олмайсизми? Қатигини қатиқ, қаймоғини қаймоқ қилиб икковимиз ялаб ўтирмаймизми? Бузoғингиз қачон катта бўлади-ю...

НОРЖОНБУВИ: — Вой! Бир ўзингиз-а? Кўрқмадингизми? **СОКИНАХОН:** — Битта ўзим бoриб зарил кептимиз! Шерзод ўғлим олиб бoрди. **НОРЖОНБУВИ:** — Ҳа, бундоқ демайсизми? Неварам ай-

либди. Шунга кичкина тўйча қилмоқчи бўлиб, мени ҳам дилгиром бeриб чақирган экан. Вой, ўғлимни хурматларини кўрсангиз эди, бирам кeзо-кeзо одамлар йиғилдики... Маскопда тўйни убилей

бошлашди. Кейин билсам, у танса ўйини экан.

НОРЖОНБУВИ: — Таъба, танчанинг устида ўйнаракимиз?

СОКИНАХОН: — Э... тушунмаган кампирсиз-да, Норжонбуви, танчанинг устида демаланди-ку, сизга! Танса, дeялман. Тан-са. Мана ҳозир кўрсатаман. Утириб [Норжонбуви чўнкаяди]. Энди бундай қилиб чапақ чалиб туриб [кўрсатади]. Мен танса тўшиб бeраман [Сокинахон чир айланиб келиб кампирнинг устидан сармақoқчи бўлади. Норжонбуви кўрқиб ўзини четта тортади]. Вой, ўртоқжон, намуноча кўрқмасангиз. Айтдим-ку, ҳали бу танса ўйин, бировга зиён-заҳмати йўқ деб...

НОРЖОНБУВИ: — Шундоқ дейсизу бeрибром одам чўчир экан-да... Ҳай, Сокинахон, шошманг, бир нарсанинг хиди чиқаяптими?

СОКИНАХОН: — Ҳа, анови Сурманса эски-туски калишларни ёқиб кирга сув иситлапти, ўшанинг исиди.

НОРЖОНБУВИ: — Йўқ, айланай, тузун сиз томондан чиқаяпти.

СОКИНАХОН: — А? Вой шўрим... дазмол... Дазмолди тўнка тикиб чикувдим-ку. Сизга вeлақаламай мен ўлай. [Юғуриб чиқиб кeтади].

Шерқўзи ҒОЗИЕВ.

«СЎНГГИ АХБОРОТ ХОЛА»

таътувди-я: «Сўнгги ахборот» ҳолам Маскопга кeтибди, деб. У ёққа нимага бoрингиз, ўргилай!

СОКИНАХОН: — Узингиз биласиз. Санжарвой ўғлим Маскопда хаспирантурада ўқийди. Узи асли мартиматикага ўқир эди-ю, шунинг орасида бeкор юрмай деб дўхтириганиннам оқлаб қўйибди.

НОРЖОНБУВИ: — Яхши қилибди, айланай, йигит кишига етмиш хунар оз деб бeкорга айтмаган машойихлар. Уғлингиз кaминдат бўлиб ишлариндиди?

СОКИНАХОН: — Каминдат эмас, пан кандидати. Энди ишини ўзгартириб дўхтир бў-

дейишаркан. Истолларнинг усти нoз-неъматлари мeва-чева билан тўлиб кeтди. Мoзoрбoсти деб икки-уч халтада туршак, қурут, шафтоли қоқи олиб бoರುವим денг, ислатка деб роса ейишди. Утириш дeганингиз чилдирмадай қизиб кeтди. Бир вақт кимдир мақалатапонни қўйиб юборган эди, мeҳмонлар «гуғра» ўрилларидан туриб кeтишди. Ҳeдeб бир-бирига қараб оeқ кўтарайди денг.

НОРЖОНБУВИ: — Вой, ўрмасам, сизга ҳам оeқ кўтаришдимай?

СОКИНАХОН: — Йўғе, тансей мамаша, хараша тансей, деб атрофимда зикр туша

● **ИНТЕРМЕДИЯ**

ЗУККОЛАР БАҲСИ

45-хунар-техника билим юртида III курс 24-группа ўқувчилари иштирокида «Иқбол» кўрик конкурси бўлиб ўтди. Конкурс иштирокчилари сабзи тўраш, гулларнинг турларини аниқлаш, атеистик тарбияга атаб қизиқarli интермедиялар ижро этиш бўйича ўзаро баҳслашдилар.

Бу баҳсда Гулчехра Абдуллаева ва Сурайё Холматовалар голиб деб топилди.

Уларга соғва ва фахрий ёрликлар топширилди.

А. АБДУСАТТОРОВ,

РАССОМ ҲАЖВ ҚИЛАДИ

- ◆ Бу вайрона нечанчи асрга тегишли!
 - ◆ Бе, ёдгорлик нимаси, битмай ётган қишлоқ мактаби-ку.
 - ◆ Амаки, қайтими керак эмас.
 - ◆ Ия, ақлли бола экансан-ку.
 - ◆ Йўқ, сиз уни барибир бeрмайсиз-да.
 - ◆ Уғлим, уйимиз яхши исмиаяпти.
- ЖЭК бошлиғи: — Иситамиз, бажарамиз, тузатамиз, тўғрилаймиз, бoбой.
- Х. УМАРОВ чизган расмлар.

Редактор **Н. НАСИМОВ.**

ТОШКЕНТ ХАКИКАТИ

(«Ташкентская правда») Орган Ташкентского обкома Коммунистической партии Узбекистана и областного Совета народных депутатов

Издается на узбекском языке
Редакция адреси:
700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: 33-40-48, 32-53-54 хатлар ва оммавий ишлар бўлими.